

„250 GODINA GRADSKOG GROBLJA U VARAŽDINU” – IZLOŽBA U JEDINSTVENOM PROSTORU KRIPTE VARAŽDINSKE ŽUPNE CRKVE SV. NIKOLE

BRUNO BOGOVIĆ □ Druga gimnazija Varaždin

U 2023. godini, u kojoj se obilježava nekoliko važnih kulturno-povijesnih trenutaka grada Varaždina, otvorena je vrijedna i nesvakidašnja izložba u organizaciji Gradskog muzeja Varaždin (dalje u tekstu GMV) pod nazivom *250 godina Gradskog groblja u Varaždinu*.¹ Njome je obilježeno 250 minulih godina od prvog ukopa na Gradskom groblju Varaždin (1773. godine). Mjesto postavljanja izložbe jedinstveno je – postavljena je u kripti župne crkve sv. Nikole. To je imponzantan prostor koji zainteresirani posjetitelji donedavno nisu imali priliku razgledati. Autorica koncepcije izložbe je muzejska savjetnica GMV-a Spomenka Težak, uz suradnike, kustose Davora Kraša i Jelenu Petković, dok je za likovno oblikovanje bila zadužena arhitektica Dora Gorenak.²

Na otvorenju izložbe Spomenka Težak govorila je o vrlo bogatoj i znakovitoj povijesti varaždinskoga groblja, kao i o ukopavanju poznatih i manje znanih Varaždinki i Varaždinaca. Kako prenosi Informativna katolička agencija, Težak je istaknula nekadašnje, ali i suvremeno značenje varaždinskoga groblja: „Vrijednost varaždinskoga groblja prepoznala je i europska elita koja se 1923. okupila na sprovodu Vatroslava Jagića te nakon toga na neki način počinje međunarodno priznanje varaždinskoga groblja kao jednog od najljepših u Europi, što je definitivno 1966. godine zaključeno time što je ono upisano u Registar kulturnih dobara.”³

Izložba je koncepcijski podijeljena na pet tematskih cjelina: *Nekadašnja groblja uz varaždinske crkve; Od ideje o grobljanskom parku do današnjeg groblja; Herman Haller i njegovi prethodnici i nasljednici; Zanimljivi krajobrazni dijelovi groblja; Običaji koji nestaju*. Kroz tematske cjeline ispričana je povijesna priča o posljednjem počivalištu, ali i o ambijentalno-kulturnoj vrijednosti jednoga od najljepših groblja u Europi. Uz otvorenje izložbe tiskani su i *kataloški primjerci* u kojima je sažeto predstavljeno „bogatstvo ove izložbe” – od presudnih trenutaka u povijesti i razvoju varaždinskoga groblja pa do statističkih podataka koji pokazuju imponzantne vrijednosti (veličinu), ali i brigu o održavanju varaždinskoga groblja (primjera radi, navedimo veličinu – približno. 30 765 m² aleja i staza na starom dijelu groblja te oko 3700 m² na novom dijelu).

Silaskom u kriptu crkve sv. Nikole otvara se jedinstveni pogled na hodnike (tunele), ali i na sadržaj predstavljene građe koja obuhvaća dokumente, prostorne planove i nacрте, fotografije groblja i ukopa znamenitih ljudi, različite formate osmrtnica te predmete vezane za proces pogreba, ali i žalovanja. Zanimljivosti koje valja istaknuti jesu tekstualni paneli koji govore o povijesnim trenucima presudnim za varaždinsko groblje – o prvom upravitelju Josipu Matušini, o organizaciji i uređenju groblja, o ideji grobljanskog parka, o upravitelju Hermanu Halleru i sl. Prema podacima iz kataloga izložbe, posjetiteljima je omogućeno razgledavanje stotinjak predmeta iz fundusa GMV-a i dvije preslike dokumenata iz Državnog arhiva u Varaždinu.

Osim nikad prije viđene (i na jednome mjestu okupljene) izložbene građe, kao i manje poznate priče o specifičnoj vrsti crkveno-kulturne, ali i društvene povijesti grada Varaždina, ova izložba educira posjetitelje o trajnoj vrijednosti i potrebi poštovanja počivališta mrtvih, ali i o njihovu značenju kao umjetničkoga i hortikulturnog spomenika. Možda je najbolje prisjetiti se riječi umirovljenoga varaždinskoga biskupa Josipa Mrzljaka, koji je na otvorenju izložbe rekao: „(...) uistinu je interesantna i jedan je od iskaza poštovanja prema onima koji su otišli prije nas. (...) Vrijedno je posjećivati grobove, mi time možemo rasti i u svojoj ljudskosti i u kršćanskoj vjeri”.⁴

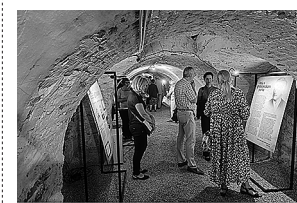
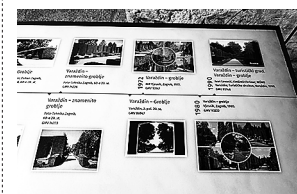
Primljeno: 15. rujna 2023.

„250 YEARS OF THE CITY CEMETERY IN VARAŽDIN” – AN EXHIBITION IN THE UNIQUE SPACE OF THE CRYPT OF THE PARISH CHURCH OF ST. NICHOLAS IN VARAŽDIN

In the year of great anniversaries for the baroque city of Varaždin, an exhibition was held for the first time in a specially prepared museum exhibition space to mark the 250th anniversary of the first burial in the Varaždin city cemetery. The exhibition that came to life in the space below the parish church of St. Nicholas, that is, in the crypt, enriched the fund of presented funeral (and binding) objects: photographs, documents, exhibits, and panels that tell the story of the idea of the foundation, the founder and the managers of the city cemetery. It is a part of social history and museum material that cannot often be seen *in situ*.

Passing through underground chambers and following the story of the origin of the Varaždin city cemetery, visitors got the impression of the social significance and importance of the role and purpose of the cemetery in an urban environment.

IM 54, 2023.
POGLEDI, DOGAĐAJI, ISKUSTVA
VIEWS, EXPERIENCES, EVENTS

sl. 1. Katalog izložbe „250 godina Gradskog groblja u Varaždinu”.

Fotografirao Bruno Bogović.

sl. 2. Prostori izložbe „250 godina Gradskog groblja u Varaždinu” u kripti varaždinske crkve sv. Nikole

sl. 3. Dio predstavljenog postava izložbe (fotografije, razloženice varaždinskog groblja). Fotografirao Bruno Bogović.

1 Gradski muzej Varaždin – Varaždinski muzealac, rujna, 2023, <https://www.gmv.hr/hr/izdavastvo-suveniri/izdavacka-djelatnost/?kat=12> (pristupljeno 14. rujna 2023.).

2 Gradski muzej Varaždin, 250 godina gradskog groblja u Varaždinu, <https://www.gmv.hr/hr/dogadjanja/250-godina-gradskog-groblja-u-varazdinu,20454.html?t=i> (pristupljeno 14. rujna 2023.).

3 Informativna katolička agencija, Otvorena izložba „250 godina gradskog groblja u Varaždinu”, <https://ika.hkm.hr/novosti/otvorena-izlozba-250-godina-gradskog-groblja-u-varazdinu/> (pristupljeno 14. rujna 2023.).

4 Informativna katolička agencija, Otvorena izložba „250 godina gradskog groblja u Varaždinu”, <https://ika.hkm.hr/novosti/otvorena-izlozba-250-godina-gradskog-groblja-u-varazdinu/> (pristupljeno 14. rujna 2023.).